

SOCIETAT ▶ MANRESA

BENESTAR SOCIAL ▶ Barcelona acull a partir d'avui fins dissabte el Congrés d'Alteracions de Conducta i el Congrés Europeu de Salut Mental en la Discapacitat Intel·lectual durant el qual Althaia i Ampans exposaran un model d'atenció sanitària que han abordat conjuntament

Un congrés europeu posa com a exemple un nou model d'assistència d'Ampans i Althaia

▶ El mètode es posa en marxa quan un discapacitat intel·lectual no pot verbalitzar quin mal té i s'ha de fer un diagnòstic

Jordi Morros

MANRESA

■ Quan una persona amb discapacitat intel·lectual té alguna malaltia, ja sigui un trastorn mental o bé un senzill mal de queixal o de panxa, no ho pot expressar verbalment. Ho acostuma a fer amb un canvi d'actitud, amb senyals que passa alguna cosa que no acaba d'anar bé. Fins fa pocs anys es menystenien perquè aquests comportaments s'atribuïen a la mateixa discapacitat i no s'interpretaven com una alarma.

Ampans i Althaia ja fa temps que van decidir col·laborar en l'atenció sanitària a discapacitats intel·lectuals que s'ha acabat convertint en un model per a centres especialitzats arreu de Catalunya i l'Estat espanyol. També ho pot ser a Europa, amb el permís del Regne Unit, que és on ho han treballat més. El programa pioner s'exposarà al cinquè Congrés Estatal sobre Alteracions de Conducta i al dotzè Congrés Europeu de Salut Mental en la Discapacitat Intel·lectual que a partir d'avui fins dissabte se celebra a Barcelona. És organitzat per Ampans i Althaia i l'Associació Europea per la Salut Mental en la Discapacitat Intel·lectual.

Anys enrere Althaia podia atendre unes 400 urgències l'any de persones amb discapacitat intel·lectual. Més d'una al dia. «Nosaltres anàvem veient que sovint presentaven alteracions que

Aurea Autet, d'Althaia, i Alba Cortina, d'Ampans, impulsores del model innovador d'assistència sanitària

no estaven justificades només per la discapacitat intel·lectual», explica la directora de l'escola Jeroni de Moragas d'Ampans, Alba Cortina. A partir d'aquí va començar la col·laboració entre les dues institucions. «Althaia en l'àmbit de la salut i Ampans en el de la discapacitat». Des de llavors les visites a urgències han baixat a 4 o 5 l'any.

«Tu pots dir que estàs enfadat o trist o que alguna cosa no t'agrada. Quan no hi ha llenguatge ho observes a través de la conducta», explica la cap de la divisió de Salut Mental d'Althaia, Àurea Autet. Qui

detecta aquests canvis de comportament que poden fer sospitar que al darrere hi ha un trastorn mental o un problema orgànic és l'entorn de la persona amb discapacitat: l'escola, la família, la residència, els monitors... «Analitzant les conductes ens pot ajudar a saber si hi ha una causa material, física o orgànica que provoca un malestar en aquella persona». La nostra expertesa es basa en aquesta anàlisi», comenta Cortina. Segons Autet, aquesta informació «és vital perquè moltes d'aquestes persones no ens po-

den explicar el que senten» i permet fer diagnòstics afinats.

De la mateixa manera que aquest mètode permet detectar trastorns mentals, també ho pot fer amb orgànics com mals de queixal, de panxa, ossos trencats o infeccions. «Abans anaven a la consulta, els hi posaven un antipsicòtic per calmar-los però persistia el dolor i el malestar», segons Autet. S'ha evitat així mateix una sobremedicació i, en conjunt, el model ha «aportat una millor qualitat de vida de les persones amb discapacitat intel·lectual, les

seves famílies i una reducció dels problemes de conducta», diu Cortina. Per a Autet, «la idea és que tinguin una vida plena».

El model d'atenció d'Ampans i Althaia s'exposarà als dos congressos. A l'estatal i a l'europeu. Segons Autet fer diagnòstics d'aquest tipus «requereix expertesa. Al Regne Unit hi ha una especialitat específica, i «aquí només psiquiatria». Althaia i Ampans han impulsat un postgrau a la UIC «on es forma la gent que ocupa o ocuparà llocs en aquest tipus de serveis».

«Em diuen que he de ser responsable de mi mateix»

La tendència a eliminar conductes problemàtiques ha canviat i ara s'analitzen les necessitats de cadascú

J.M. MANRESA

■ Óscar González fa una vintena d'anys que és a Ampans. Primer als pisos tutelats del carrer Zamenhof, i actualment a la residència que la fundació té als Comtals. Té un 65 % de discapacitat i trastorns de conducta. «A Ampans em diuen que tot depèn de mi. Que soc responsable de mi mateix», explica. La seva mare, Anto-

nia Ruiz, recorda que anys enrere, quan en feia alguna de grossa com per exemple escapar-se (un cop se'n va anar a París), el castigaven. «I jo ho entenien, perquè si ho ha fet que ho pagui», comenta que pensava Ruiz. Ara tot això ha canviat, explica el pare, Siscu Bonell. «No castiguen a ningú. Són més lliures, se senten més importants i aquesta llibertat fa que haguem pujat graons i no haguem tornat a 10 anys enrere». La mare rebla que «l'Óscar d'ara no té res a veure amb el de fa uns anys».

La nova forma de fer parteix de la mateixa filosofia que ha inspirat el projecte d'Ampans i Althaia, expliquen Alba Cortina i Àurea Au-

Óscar González Ruiz entremig del seu pare i de la seva mare a les instal·lacions d'Ampans

tet. «Abans es deia que s'havien d'eliminar les conductes problemàtiques, i ara ens centrem en la persona, al que li passa i al que ne-

cessita». Juntament amb l'actualització dels professionals, que la família de l'Óscar agraeix, «hem generat entorns més confiats. La mi-

rada dels professionals és més comprensiva». Per a Cortina, això fa que baixi la tensió i es reconduixin situacions adverses.

El congrés aplega més de 500 persones inscrites

▶ El Congrés Estatal sobre Alteracions de Conducta organitzat per Ampans i Althaia se celebra cada dos anys a Manresa. El fet que enguany coincideixi amb l'europeu ha fet que es desplaçi a Barcelona. Tindrà la participació de ponents de rellevància internacional. L'objectiu últim és millorar el benestar i la qualitat de vida de les persones amb discapacitat intel·lectual i malaltia mental des dels diferents àmbits i serveis, ja sigui l'educatiu, el sanitari o bé el comunitari.

J.M.G.